

Unga kvinnors kunskap om humant papillomvirus och livmoderhalscancer och deras åsikter om vaccinering mot humant papillomvirus

En kvantitativ och kvalitativ enkätstudie

Elida Nyman

Examensarbete för (YH)-examen inom social- och hälsovård

Utbildning: Sjukskötare (YH)

Vasa 2020

EXAMENSARBETE

Författare: Elida Nyman

Utbildning och ort: Sjukskötare, Vasa

Handledare: Anna-Lena Nieminen

Titel: Unga kvinnors kunskap om humant papillomvirus och livmoderhalscancer och deras åsikter om vaccinering mot humant papillomvirus

---

Datum 5.5.2020 Sidantal 40

Bilagor 2

Abstrakt

Skribenten har gjort en kvantitativ och kvalitativ forskning om unga kvinnors kunskap om HPV och livmoderhalscancer och om deras åsikter om HPV-vaccinering. Syftet med examensarbetet var att ta reda på vilken kunskap unga kvinnor har om HPV och livmoderhalscancer och vilka åsikter de har om HPV-vaccinering.

En webbenkät sändes ut elektroniskt till kvinnliga studerande på årskurs 1 och 2 i ett gymnasium. Enkäten innehöll både slutna och öppna frågor. Materialet som analyserats bestod av 24 enkäter. De slutna frågorna analyserades med deskriptiv analys och de öppna frågorna med kvalitativ innehållsanalys. Teoretiska utgångspunkten i arbetet är Dorothea E. Orems teori om egenvårdsbalans.

I resultatet visade det sig att kunskapen om HPV och livmoderhalscancer bland deltagarna var bristfällig. Deras åsikter om HPV-vaccinering var varierande. En slutsats är att mera information och kunskap om HPV och livmoderhalscancer skulle vara behövt.

Språk: Svenska

Nyckelord: HPV, livmoderhalscancer, HPV-vaccin, ungdomar

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Elida Nyman

Koulutus ja paikkakunta: Sairaanhoidaja, Vaasa

Ohjaaja: Anna-Lena Nieminen

Nimike: Nuorten naisten tiedot HPV:stä ja kohdunkaulan syövästä ja heidän mielipiteensä HPV-rokotuksesta

---

Päivämäärä 5.5.2020 Sivumäärä 40

Liitteet 2

Tiivistelmä

Kirjoittaja on tehnyt kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen nuorten naisten HPV ja kohdunkaulan syövän tiedoista ja heidän mielipiteistään HPV-rokotuksesta. Oppinnäytetyön tarkoituksena oli saada selville mitä tietoja nuorilla naisilla on HPV:stä ja kohdunkaula syövästä ja mitä mielipiteitä heillä on HPV-rokotuksesta.

Tutkimusainesto kerättiin nettikyselyllä. Se lähetettiin elektronisesti lukion ensimmäisellä ja toisella vuosikurssilla opiskeleville naisille. Kysely sisälsi sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Analysoitu materiaali koostui 24 kyselylomakkeesta. Suljetut kysymykset analysoitiin deskriptiivisellä analyysillä ja avoimet kysymykset kvalitatiivisellä sisältoanalyysillä. Teoreettinen lähtökohta oppinnäytetyössä oli Dorothea E. Oremin teoria omahoidon tasapainosta.

Tuloksista kävi ilmi että osallistujien tiedot HPV:stä ja kohdunkaulan syövästä olivat puutteellisia. Heidän mielipiteensä HPV-rokotuksesta vaihtelivat. Päätelmänä oli että lisäinformaatio ja lisätieto HPV:stä ja kohdunkaulan syövästä olisivat tarpeellisia.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: HPV, kohdunkaulan syöpä, HPV-rokote, nuoriso

BACHELOR'S THESIS

Author: Elida Nyman

Degree Programme: Nurse, Vaasa

Supervisor: Anna- Lena Nieminen

Title: Young women's knowledge of HPV and cervical cancer and their opinions on HPV vaccination

---

Date 5.5.2020   Number of pages 40

Appendices 2

Abstract

The author has done a quantitative and qualitative research on young women's knowledge of HPV and cervical cancer and their opinions on HPV vaccination. The purpose of the thesis was to find out what knowledge young women have about HPV and cervical cancer and what opinions they have about HPV vaccination.

Research data was collected through an online survey. It was sent electronically to the women studying in the first and second year of upper secondary school. The survey included both closed and open questions. The analyzed material consisted of 24 questionnaires. Closed questions were analyzed by descriptive analysis and open questions by qualitative content analysis. The theoretical basis of the thesis was Dorothea E. Orem's theory of the balance of self-care.

The results of the study showed that the knowledge about HPV and cervical cancer among the participants was insufficient. Their opinions on HPV vaccination varied. The study concluded that additional information and knowledge about HPV and cervical cancer would be necessary.

Language: Swedish

Key words: HPV, cervical cancer, HPV-vaccin, adolescents

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Syfte och frågeställning.....	2
3	Bakgrund	2
3.1	HPV's historia	2
3.2	HPV.....	2
3.3	HPV och andra cancerformer.....	4
3.4	HPV-Vaccin	4
3.5	Cervarix.....	5
3.6	Livmoderhalscancer	6
3.7	Screening för förebyggande av livmoderhalscancer	7
3.8	Informationsmodell om HPV-vaccination.....	8
4	Teoretisk utgångspunkt.....	8
5	Metod	10
5.1	Urval av informanter	11
5.2	Enkät.....	11
5.3	Dataanalys.....	11
5.3.1	Deskriptiv analys.....	12
5.3.2	Kvalitativ innehållsanalys.....	12
5.4	Etiska övervägningar.....	12
6	Resultat	14
6.1	Kunskap om HPV	14
6.2	Kunskap om livmoderhalscancer.....	17
6.3	Åsikter om HPV-vaccinering	20
7	Metoddiskussion	26
8	Resultatdiskussion	27
8.1	Vilken kunskap har unga kvinnor om HPV ?.....	27
8.2	Vilken kunskap har unga kvinnor om livmoderhalscancer?	27
8.3	Vad har unga kvinnor för åsikt om HPV-vaccinering?	28
9	Slutsats	30
10	Källförteckning.....	31
11	Bilagor.....	34

1 Inledning

I nuläget vet man att HPV orsakar stor del av cancer i livmoderhalsen, slidan, vulva, analöppning, penis, munhålan, roten av tungan och halsmandlar. HPV är en allmänt känd förkortning för humant papillomvirus och skribenten kommer i fortsättningen av studien använda sig av den. Enligt (THL 2019) bär var tredje kvinna i 20-års åldern på HPV-smitta och åtta av tio människor får en infektion någon gång i livet. Den andra vanligaste cancerformen som förekommer hos kvinnor är livmoderhalscancer. I Finland drabbas cirka 170 kvinnor i året. En tredjedel av de som insjuknar dör på grund av sjukdomen. Vilken kunskap har unga kvinnor om HPV och livmoderhalscancer och vad har de för åsikt om HPV-vaccinering?

HPV-vaccinet ingår i det nationella vaccinationsprogrammet i Finland och ges gratis åt 10-12 åriga flickor. Vaccinet skyddar mot HPV, vilket kan orsaka flera cancertyper. (THL 2019) Uppgifter ur det nationella vaccinationsregistret säger att i Finland har cirka 70 procent av flickor födda 2006 fått HPV-vaccinet. Vaccinationstäckningen är sämst i Österbottens kustområden. (Remes 2019)

Skribenten har valt att undersöka vilken kunskap unga kvinnor har om HPV och livmoderhalscancer och deras åsikter om HPV-vaccinering. Deltagarna var kvinnliga studeranden i årskurs 1 och 2 i ett gymnasium i Österbotten. Informationen samlades in genom en webbenkät som skickades ut till studerandena. Enkäten består av både slutna och öppna frågor.

Skribenten vill studera detta ämne för att åskådliggöra unga kvinnors kunskap om HPV och livmoderhalscancer och deras åsikter om HPV-vaccinering. Vad vet de om HPV och livmoderhalscancer? Varifrån har de fått kunskapen ifrån? Får de tillräckligt med information från skolan och hälsovården? Vad har de för åsikter om HPV-vaccinering? Det är några frågor skribenten vill få svar på. Ämnet är viktigt att studera för att se om informationen de fått är tillräcklig.

2 Syfte och frågeställning

Syftet med examensarbetet är att ta reda på vilken kunskap unga kvinnor har om HPV och livmoderhalscancer och deras åsikter om HPV-vaccinering genom en enkät. Frågeställningarna i studien är:

1. Vilken kunskap har unga kvinnor om HPV och livmoderhalscancer?
2. Vad har unga kvinnor för åsikter om HPV-vaccinering?

3 Bakgrund

I bakgrunden beskrivs HPV's historia, vad HPV är, HPV och andra cancerformer, HPV-vaccin, Cervarix, livmoderhalscancer och screening för förebyggande av livmoderhalscancer. Även en informationsmodell om HPV-vaccination åt vårdpersonal som är utvecklad av Institutet för hälsa och välfärd beskrivs.

3.1 HPV's historia

Utvecklingen av HPV-vaccin är en framgångshistoria som tog sin början från Nobelprisets HPV-hypotes. HPV16 upptäcktes i livmoderhalscancer år 1983. I senare undersökningar blev det fastställt att HPV16 och HPV18 orsakar 10-20 gånger större risk för att insjukna i livmoderhalscancer men även cancer i slida, vulva, anus, penis och munsvamp. Första randomiserade HPV-vaccinundersökningen startade i Finland år 1999. De som inte utsatts för HPV innan de tagit HPV-vaccinet och tar det, är nästan 100% skyddade mot HPV16/18-positiva svåra livmoderhalscancerförstadiet och förebygger spridningen av cancer. (Lehtinen, Nieminen & Paavonen 2018)

3.2 HPV

Det finns över 200 olika typer av HPV-virus, men det är nio av dem som är orsakar över 85% av all HPV-relaterad cancer i livmoderhals, vulva, anal, penis, vagina och mellansvalget. Beavers & Ramondetta (2019) skriver att nästan alla människor kommer vid något skede i livet bli exponerade med HPV. Det är svårt att avgöra hur stor del som kommer utvecklas till HPV-relaterad cancer.

HPV infekterar basalceller som delar sig och differentierar sig i ett område i livmoderhalsen. Papillomviruset slipper genom detta område om epitelcellerna skadats.

Epitelcellerna kan ha skadats av någon annan infektion eller skada. HPV-typerna som orsakar infektioner i livmoderhalsen kan delas upp i grupper beroende på hur starkt sammanhang de har med livmoderhalscancer. Dessa grupper är låg-risks genotyper (t.ex. HPV 6 och 11) och hög-risks genotyper (HPV 16, 18, 31, 33, 35, 39, 45, 51, 52, 56, 58, 59, 66 & 68). (Nieminen, Jakobsson, Pakarinen, Mäenpää & Auvinen 2019, 240-241)

Viruset sprids genom hud- och könskontakt. HPV-vaccinet är det effektivaste skyddet mot HPV-smitta. Eftersom viruset smittar via huden så ger inte användningen av kondom ett hundra procentigt skydd. Att använda sig av kondom vid sexuellt umgänge uppskattas förhindra smitta med ungefär 70%. (Thl 2019) Det går inte att veta när en person fått HPV-smitta eftersom det är okänt hur länge viruset kan ligga latent i kroppen. Det vill säga det går inte att veta om man fått smittan nyligen eller för flera år sedan. (Hälsobyn 2017)

De flesta infektionerna som orsakas av HPV går över av sig själva medan bara en del utvecklas till kronisk. Det går inte att påverka att en HPV-infektion inte ska utvecklas till kronisk. En kronisk HPV-infektion orsakar förstadier till cancer, vilket kan utvecklas till cancer tillsammans med andra faktorer. Hur infektionen framskrider påverkas av sexuellt beteende, sexdebut, mängden virus vid exponeringstillfället och tidpunkten. (Kirjoittajat ja THL 2019)

I Grandahl et al.'s (2017) artikel undersöks bland annat hur mycket kunskap och vad för åsikt unga vuxna har om förebyggande av HPV. Undersökningen gjordes på gymnasieelever på 16 år utvalda från ett större urval. Antalet som deltog var 751/832 utav vilka flickor utgjorde 52% och pojkar 48%. De utvalda var från skolor i fem olika kommuner i mellersta och västra Sverige. Datainsamlingen gjordes år 2014.

I studien jämförs åsikter och kunskap om HPV och HPV-vaccination med hänsyn till vaccinationsstatus. Det fanns ingen särskild skillnad i kunskap om HPV och HPV-vaccination hos vaccinerade och icke-vaccinerade flickor. Även skillnaden mellan vaccinerade och icke-vaccinerade flickor jämförs med hänsyn till bakgrundsvariabler, sexuell erfarenhet och även andra HPV-relaterade variabler. Det finns flera skillnader med avseende på bakgrunden, men inga skillnader med avseende på sexuell erfarenhet. Alla HPV-relaterade variabler skiljde sig åt mellan vaccinerade och icke-vaccinerade flickor. Hypotesen om att HPV-vaccination hör samman med en gynnsammare socioekonomisk status, gynnsamma åsikter om förebyggande av HPV och mindre risktaganden är delvis bekräftad. (Grandahl et al., 2017) Trots allt var kunskapen om HPV och HPV-vaccination låg överlag bland deltagarna. Grandahl et al. (2017) skriver att det finns ett klart behov av

mera undervisning inom detta område, speciellt om sambandet mellan HPV-infektion och cancer.

3.3 HPV och andra cancerformer

Peniscancer utgör 0,5 procent av all cancer som hos män. Serologiska studier visar att i 40-50 procent av fall av peniscancer har HPV etiologisk betydelse. Beavers och Ramondetta (2019) skriver att 42% av peniscancerfallen är HPV-positiva. Anuscancer och HPV är vanligare hos kvinnor än hos män. Anuscancer förekommer i den yttersta huden i analkanalen. (Ringborg, et al. 2010, 100)

Mun- och orofaryngeal cancer förekommer mest i länder där alkohol-, tobaks- och betelkonsumtionen är hög. HPV är en accepterad riskfaktor då det gäller dessa cancerformer, men tobak och alkohol anses vara de två största riskfaktorerna. I orofarynx är tonsillcancer det som förekommer mest. Tonsillscancer har blivit vanligare, vilket kan bero på bland annat ändrade sexualvanor, lägre debutålder för sex, fler sexpartners och oralsex. (Ringborg, et al. 2010, 100-101) Beavers och Ramondetta (2019) skriver att det är beräknat att i över 90% av fallen av tonsillscancer och cancer i tungryggen är HPV 16 orsakaren. I dagsläget finns det tyvärr inga screeningar av orofaryngeal cancer.

3.4 HPV-Vaccin

I Finland ges HPV-vaccinet gratis åt flickor i åldern 10-12 år. Från och med hösten 2019 ges första dosen i årskurs 5 och andra i årskurs 6. Tidigare gavs första dosen i årskurs 6. Vaccinet ingår i det nationella vaccinationsprogrammet sedan hösten 2013. Vaccinet är ämnat åt personer som är 9 år eller äldre. Även om man inte har rätt att få vaccinet genom nationella vaccinationsprogrammet kan man få ett recept och köpa det själv på apoteket. Personer som är äldre än den rekommenderade vaccinationsåldern kan också ha nytta av vaccinet, detta eftersom människor utsätts för sexuellt överförbara virus vid olika tidpunkter. (THL 2019)

Med HPV-vaccin förebyggs förstadier till cancer i livmoderhalsen, slidan och de yttre könsorganen, därför också cancer. Vaccinet förebygger även mot en del andra cancerformer som papillomvirus orsakar, det vill säga cancer i ändtarmsöppningen och penis, samt i huvud- och halsområdet. (THL 2019) Vaccinet gör så att kroppen börjar producera

antikroppar mot vissa HPV-typer. Detta gör så att infektioner orsakade av viruset förhindras och då även förstadier och cancers utveckling. (Kirjoittajat ja THL 2019)

Innan HPV-vaccin togs i bruk på 2000-talet blev vaccinen testade i en uppföljningsundersökning. 16 000 blev vaccinerade med Cervarix och 14 000 med Gardasil. De som deltog i undersökningen följdes upp under 4 år. Kroniska sjukdomar uppkom hos de vaccinerade i samma mån som för icke-vaccinerade i samma ålder i samma befolkning. Vaccinets säkerhet har blivit noggrant undersökt i många befolkningsundersökningar, bland annat i Feiring et al. 2017 och Skufca et al. 2018. (Kirjoittajat ja THL 2019)

I Norge har HPV-vaccinet funnit i det nationella vaccinationsprogrammet sedan 2012. Där gjordes en undersökning om sambandet mellan HPV-vaccination och risken att drabbas av CFS/ME (Chronic fatigue syndrome/ Myalgisk encefalomyelit). Datainsamlingen togs från nationella register sammankopplade med personnummer. Årliga siffran av CFS/ME diagnostiserade under åren 2009-2014 räknades ihop bland de 824 133 pojkar och flickor, 10 -17 år, som bodde i Norge under de 6 åren. 176 453 flickor födda 1997-2002 var berättigade för HPV-vaccinationen och inkluderade i vidare analyser. Man uppmärksammade en likartad ökning av förekomsten av CFS/ME bland flickor och pojkar. 1392 av ungdomarna i 10-17 års ålder fick diagnosen CFS/ME i Norge under tidsperioden 2009-2014. Majoriteten var flickor, (67,5%). HPV-vaccination hade inget sammanhang med CFS/ME. De kom fram till att det fanns ingen indikation för att ha större risk att drabbas av CFS/ME bland de 6 födelseskarorna som blivit erbjudna HPV-vaccinet genom nationella vaccinationsprogrammet. (Feiring et al. 2017)

I Finland gjordes en undersökning där man jämförde flickor 11-15 år, November 2013-December 2016, som vaccinerats med bivalenta HPV-vaccinet (Cervarix) med dem som inte vaccinerats. Syftet var att ta reda på om det finns något samband mellan HPV2 och 38 utvalda sjukdomar. Datainsamlingen togs från nationella register sammankopplade med personnummer. I undersökningen kom man fram till att HPV2 vaccination inte orsakar högre risk för någon av sjukdomarna. (Skufca et al. 2018)

3.5 Cervarix

I det nationella vaccinationsprogrammet används vaccinet Cervarix. Cervarix-vaccinet är uppbyggt av HPV-16 och HPV-18, vilka är två typer av papillomvirus. Vaccinet har ett korsskydd, vilket innebär att det också skyddar mot infektioner som orsakas av andra HPV-

typer, bland annat HPV-31, -33, -35 och -45. Med Cervarix-vaccinet förebyggs livmoderhalscancer till 90%. (THL 2019)

Vaccinet ges från 9-års ålder. Om man är mellan 9-14 år ges första injektionen vid ett valt datum och andra injektionen ges mellan 5 och 13 månader efter första. När en person blir vaccinerad med Cervarix, sätter kroppens immunförsvar igång och producerar då antikroppar mot HPV-16 och HPV-18. Cervarix skyddar mot livmoderhals- och analcancer och mot förstadier till cancer i livmoder, vulva, vagina eller anus. Cancer i könsorgan och ändtarmsöppning kan orsakas av andra HPV-typer, detta innebär att vaccinet inte skyddar mot alla HPV-typer. (Läkeinfo 2019)

I kliniska prövningar har en del biverkningar blivit rapporterade. De vanligaste biverkningarna är rodnad, svullnad, smärta eller obehag vid injektionsstället, huvudvärk, trötthet och värk, ömhet eller svaghet i muskler. Dessa biverkningar kan förekomma för mer än 1 av 10 vaccinerade. (Läkeinfo 2019)

3.6 Livmoderhalscancer

Livmoderhalscancer är den näst vanligaste cancerformen hos kvinnor. Cirka 170 kvinnor i året insjuknar i livmoderhalscancer i Finland. En tredjedel dör i sjukdomen. Det som händer är att det först bildas förstadier till cancer i de normala cellerna i livmoderhalsens slemhinna. Dessa utvecklas senare till elakartade förändringar, det vill säga cancer. Utvecklingstiden från förstadier till cancer är i medeltal 10-12 år. (THL 2019) Den viktigaste riskfaktorn för att drabbas av livmoderhalscancer är en långvarig HPV-infektion. I över 90 procent av fallen hittas HPV i prov från livmoderhalscancern. (Kaikki syövästä u.ä.)

Livmodern består av muskelväggar, längst in är den klädd med en slemhinna som blir reglerad av hormoner. Livmoderhalsen är nedersta delen av livmodern och går ner i slidan och bildar där livmodertappen. Livmoderhalskanalens mynning sitter alltså mitt i livmodertappen. (Hälsobyn 2018)

I tidigt skede av livmoderhalscancer kan symtomen vara få eller inga alls. Symtom som kan förekomma är små blödningar mellan menstruationerna, blodblandad flytning eller blödning och ibland smärta vid samlag. Om det visar sig att en person har livmoderhalscancer, behövs en större gynekologisk undersökning för att ta reda på hur utbredd den är. Den större gynekologiska undersökningen görs ofta i narkos. Behandling av livmoderhalscancer kan ske genom kirurgi, strålbehandling eller cytostatika. Beroende på i vilket stadium sjukdomen

är och vilken typ tumörens cancerceller består av bestäms vilken behandling som görs. (Cancerfonden 2020)

3.7 Screening för förebyggande av livmoderhalscancer

Eftersom en HPV-infektion kan orsaka cellförändringar i hud och slemhinnor kan en långvarig infektion utvecklas till cancer. I Finland kallas alla kvinnor på screening för att förebygga livmoderhalscancer från 30 års ålder, kallelsen sker med fem års mellanrum och den sista sker vid 65 års ålder. (Finlands cancerregister 2018) Effekten av screening av risken för livmoderhalscancer stiger med ökande ålder. Papa-provtagning hos kvinnor under 25 år har inte visats ha någon effekt. En klar förebyggande effekt har observerats bland testade kvinnor i 35-39 års ålder. (Makkonen, Heinävaara, Sarkeala & Anttila 2017)

Största delen av fallen av livmoderhalscancer har konstaterats hos dem som inte gått på screeningundersökningar. Det skulle vara viktigt att alla deltar i screeningen eftersom alla kan drabbas. Det spelar ingen roll hur sexuellt aktiv en kvinna är eller vilken preventivmetod hon använder, kvinnan kan ändå drabbas och insjukna. (Finlands cancerregister 2018)

Screeningen går till så att en sköterska tar ett cellprov från slidan, livmodermunnen och livmoderkanalen. Ett litet knip kan kännas under provtagningen och det kan blöda lite ett par dagar efter. Provet ska inte tas när man har menstruation eftersom resultatet är svårare att tyda då. (Finlands cancerregister 2018)

Papa-provet är ett cellprov som består av tre delar. Från slidan och livmodermunnen tas ett cellprov var med en träspatel. Detta cellprov färgas och fästs på ett objektivglas och blir sedan undersökt i ljusmikroskop. Där bestäms och klassificeras celler som är avvikande. Ett cellprov tas med en liten borste från livmoderkanalen. Med detta test undersöks om det finns DNA av högrisks HPV-virus i livmoderkanalens celler. (Finlands cancerregister 2018)

Om det i provsvaret förekommer cellförändring kan det i många fall vara frågan om ett förstadium som går över av sig själv. Cellförändringar kan följas upp med papa-prov. Eftersom livmoderhalscancer i början kan vara symtomfritt, är det viktigt att kvinnor regelbundet går på papa-prov. Om det förekommer förstadier kan man behandla dem om det behövs. (Kaikki syövästä u.å.)

3.8 Informationsmodell om HPV-vaccination

Institutet för hälsa och välfärd har utvecklat en informationsmodell om HPV-vaccination åt vårdpersonal. Det hälsovårdaren ska berätta åt föräldrarna är att HPV är vanligt och svårt att undvika. De ska berätta hur viruset sprids och att endast Papa-prov inte räcker för att förebygga livmoderhalscancer. Vaccinet har undersökts mycket före och efter det kommit ut på marknaden. Man vet mycket om vaccinets säkerhet och det har använts över 10 miljoner gånger. Flickan ska ta vaccinet i lågstadieålder för det ger bästa effekt då. Vaccinet ska tas innan man inleder sitt sexliv. HPV-infektion är mer en folksjukdom än en könssjukdom. Enligt undersökningar har inte vaccinerade flickor inlett sitt sexliv tidigare eller haft flera sexpartners än icke-vaccinerade. (THL u.å.)

På den omfattande hälsoundersökningen i femte klass tas vaccinet upp till talan. En broschyr ges åt föräldrarna som sedan går igenom tillsammans. Hälsovårdaren rekommenderar vaccinet. Om föräldrarna genast i detta skede kan ta ställning till vaccineringen ska det dokumenteras i patientjournalen. (THL u.å.)

På sjätte klass ska HPV-vaccineringen diskuteras med flickan. Hon får ett brev som går igenom med henne. Det frågas om hennes åsikt om vaccineringen. Om föräldrarnas ställningstagande är oklart skickas en blankett för ifyllning hem åt dem. Om föräldrarna förbjudit vaccinationen på femte klass, ska det tas kontakt med dem och diskuteras igen. (THL u.å.)

Om föräldrarna och flickan vill ta HPV-vaccinet ges 2 doser med minst 5 månaders mellanrum. Om flickan och/eller föräldrarna inte vill ta HPV-vaccinet vaccineras inte flickan. I sjunde till nionde klass tas HPV-vaccination upp igen om flickan inte fått det. Om flickan vill ha vaccinet i detta skede och är mogen för att bestämma det själv ges 2 doser med minst fem månaders mellan rum och hon är under 15 år. Om hon är över 15 år ges 3 doser, andra dosen ges tidigast en månad efter första och den tredje dosen ges efter minst fem månader. (THL u.å.)

4 Teoretisk utgångspunkt

Dorothea Orem har genom sökandet efter mening och kunskap kommit fram till sitt verk. Grundläggande begrepp i Orems teori om egenvårdsbalans är egenvård, egenvårdskapacitet, egenvårdskrav och egenvårdsbrist, dessa hör till patienten och han eller hennes närstående.

Omvårdnadskapacitet och omvårdnadssystem är begrepp som hör till sjuksköterskan som professionell vårdare. (Wiklund Gustin & Lindwall 2012, 170)

Egenvård innebär att människan gör något för sig själv. Enligt Orem är definitionen av egenvård: *”aktiviteter som individer initierar och utför i syfte att upprätthålla liv, hälsa och välbefinnande”*. När en människa inte längre klarar av kraven för egenvård i en viss situation behövs hjälp från professionella, vilket är omvårdnad. Med egenvårdskapacitet menas människans kapacitet att anskaffa sig kunskap och förmågor som behövs för att uppnå och bibehålla motivation för att på bästa sätt ta hand om sig själv och sina närstående. (Wiklund Gustin & Lindwall 2012, 168, 170-172)

Med egenvårdsbehov menas behov som den vuxna friska människan har förmåga att ta hänsyn till på sitt unika vis. Orem har identifierat åtta universiella egenvårdsbehov vilka är upprätthållande av adekvat syreintag, vätskeintag, födointag, omvårdnad med hänsyn till eliminationsprocesser och exkrementer, upprätthållande av balans mellan vila och aktivitet, upprätthållande av balans mellan ensamhet och social interaktion, förebyggande av risker för mänskligt liv och välbefinnande och mänsklig funktion, befrämjande av mänsklig funktion och utveckling inom social gemenskap. Egenvårdskraven är krav på handlingar som olika egenvårdsbehov frambringar. (Wiklund Gustin & Lindwall 2012, 168, 170-172)

Omvårdnadskapaciteten utgör grund för sjuksköterskan professionella omvårdnad. Omvårdnadskapacitet handlar om de kunskaper en person lärt sig genom teoretiska studier och praktiska erfarenheter. Omvårdnadssystem byggs upp av de handlingar som utförs av patient, närstående och sjuksköterskor. Systemet består av handlingar vars syfte är att närma sig målet att bibehålla eller återställa egenvårdsbalans. (Wiklund Gustin & Lindwall, 2012 173)

Orems omvårdnadsteori om egenvårdsbalans består av tre delteorier; teorin om egenvård, teorin om egenvårdsbrist och teorin om omvårdnadssystemet. Teorin om egenvård gäller människans kapacitet att vårda sig själv och sina närstående. Egenvården är både ett inlärt beteende samtidigt som det är en medveten handling. Alla människor har inombords en potential att vårda sig själv och sina närstående. Denna potential kan vara bristfällig för en del. Grundläggande faktorer som påverkar en persons förmåga till egenvård kan vara bl.a. ålder, kön, mognadsnivå, hälsostatus, livsstil, socialt nätverk och familjesituation. Den yttre miljön och sociokulturella miljön påverkar också, såsom tillgången till korrekta resurser och hälso- och sjukvårdssystem. (Wiklund, Gustin & Lindwall 2012, 175)

Andra delteorin är teorin om egenvårdsbrist. Det finns många yttre och inre faktorer som i olika grad kan hindra en person att kunna balansera sina egenvårdsbehov, t.ex. sjukdom, olycka och kris men även åldern. Dessa faktorer orsakar att personen inte på egen hand eller av hjälp av sina närstående kan ta hand om sina allmänna behov. Egenvårdsbrist är en obalans, en begränsning relaterad till omständigheter i livet. Sjuksköterskan ska inte bara uppmärksamma problemet och åtgärda det, utan hon ska beakta vad som ligger bakom problemet för att kunna återupprätta egenvårdsbalansen på ett uppbyggande och långsiktigt sätt. (Wiklund, Gustin & Lindwall, 2012, 176)

Tredje delteorin är teorin om omvårdnadssystemet, vilken omfattar de tidigare nämnda delteorierna. Resultatet av sjuksköterskans systematiska arbete är ett omvårdnadssystem. Omvårdnadssystemets fokus riktas mot att stödja människor att förbättra sin egenvårdskapacitet och möta egenvårdskrav. Den handlande sjuksköterskan och hennes specifika omvårdnadskompetens är i centrum för delteorin. Orem menar att sjuksköterskan har kunskap att uppfatta en befintlig eller hotande obalans mellan patientens egenvårdskapacitet och egenvårdskraven situationen och patientens hälsotillstånd framkallar. Sjukskötarens uppgift är att utveckla en omvårdnadsplan för att bibehålla och återställa patientens egenvårdsbalans och minska skillnaden mellan egenvårdskraven och egenvårdskapaciteten. Omvårdnadsplanen ska i största möjliga mån göras tillsammans med patienten och patientens närstående. Sjuksköterskans roll är att för det första stödja människor att bibehålla sin hälsa eller återfå hälsa, återhämta sig efter skador och sjukdomar och övervinna effekten av dessa för att livet ska begränsas så lite som det går. Fokus ligger på att främja och stödja människan att ta hand om sig själv och sina närstående på bästa sätt. (Wiklund, Gustin & Lindwall 2012, 176-177)

5 Metod

I metodavsnittet kommer skribenten ta upp val av metod, tillvägagångssätt, urval av informanter, datainsamlingsmetod och etiska övervägningar. Skribenten valde att göra en kvantitativ och kvalitativ enkätstudie för att undersöka vilken kunskap unga kvinnor har om HPV och livmoderhalscancer och deras åsikter om HPV-vaccinering. Då man på kort tid vill få in information om många människor är en enkätstudie passande. (Billhult 2017, 121) Skribenten valde att göra en enkät med både slutna och öppna frågor för att få så mycket information som möjligt. De slutna svarsalternativen analyserades med deskriptiv analys och de öppna svarsalternativen med kvalitativ innehållsanalys. Svaren presenteras i både diagram och i text.

5.1 Urval av informanter

När syftet med studien bestämts väljer man ut deltagarna i enkäten. Enkäten ska delas ut till dem som betraktas som en större grupp, så att de allmänna slutsatsen dras från fler än bara dem själva. (Billhult 2017, 122) Deltagarna i studien var unga kvinnor i årskurs 1 och 2 i ett gymnasium i Österbotten. Skribenten tog kontakt med rektorn och fick muntligt lov att göra studien. Vi kom överens om att rektorn skickar ut enkäten via Wilma åt studerandena. Enkäten skickades ut endast till kvinnliga studeranden eftersom syftet med studien var att ta reda på unga kvinnors kunskap och åsikt. Enkäten skickades ut till 55 stycken och 24 stycken fyllde i enkäten.

5.2 Enkät

Skribenten valde att använda sig av enkät som datainsamlingsmetod. Enkätstudier passar bra då man vill samla in så mycket information som möjligt på kort tid. (Billhult & Gunnarsson 2012, 139) Frågorna är formulerade utifrån vad som finns i bakgrunden och med tanke på att få svar på frågeställningarna. Enkäterna sändes ut till 55 studerande och 24 stycken fyllde i enkäten. Skribenten satte in frågorna och svarsalternativen i ett Google Formulär program. Informationsbrevet var först i enkäten, där beskrevs vem skribenten är och syftet med studien. Där framkom också att det är frivilligt att delta och att insamlade materialet behandlas konfidentiellt.

Skribenten använde sig av egenkonstruerade frågor som skickades ut som en webbenkät. Fördelar med egenkonstruerade frågor är att skribenten kan fråga exakt det hon är ute efter och det går att bestämma enkätens längd. Nackdelar är att frågorna lätt kan bli missförstådda och att de kan vara ställda på ett vis så att de sedan inte kan tolkas och sammanställas. Hur deltagarna ska svara på frågorna ska tas i beaktande när man konstruerar dem. (Billhult & Gunnarsson 2012, 142) Fördelar med en webbenkät är att det är lätt att delta om man har en dator och är van att använda den. Också att det är kostnadseffektivt är en fördel. Nackdelar med webbenkät är det kan vara svårt att få grepp om bortfall och att man ska ha datorvana för att kunna delta. (Billhult & Gunnarsson 2012, 144-145) Innan enkäten sändes ut gjordes en pilotstudie. En fråga togs bort för den ansågs vara onödig och redan ingå i en annan fråga.

5.3 Dataanalys

Skribenten valde att använda sig av deskriptiv analys vid de slutna frågorna och kvalitativ innehållsanalys vid de öppna frågorna.

5.3.1 Deskriptiv analys

Materialet från de slutna frågorna analyserades och presenteras med deskriptiv statistik. Vid deskriptiv statistik sammanfattas och komprimeras grunddata och ger en helhetsbild över materialet som blivit insamlat. (Billhult 2017, 267) Materialet lades in i Excel och resultaten blev sammanställda i diagram.

5.3.2 Kvalitativ innehållsanalys

När intervjun innehåller mindre mängd data passar det att göra en kvalitativ innehållsanalys eftersom innehållet kan redogöras eller tolkas mer djupgående. (Danielson 2012, 336) Enligt (Graneheim & Lundmark, 2004; Danielson 2012, 336) kan texttolkningen göras på olika nivåer, avseende djup och abstraktion. Till först läses det insamlade materialet genom flera gånger. Efteråt ska text hittas som svarar på studiens frågeställningar. Texterna kodas och ombildas till kategorier eller teman. (Henricson & Billhult 2012, 135)

Kvalitativ innehållsanalys kan göras induktivt eller deduktivt. Induktivt innebär att analysen utgår ifrån textens innehåll och deduktivt innebär att analysen görs utifrån en given teori eller modell. (Hsieh & Shannon 2006; Danielson 2012, 335) Skribenten använde sig av induktiv analys. De öppna frågorna analyserades med kvalitativ innehållsanalys och resultaten presenterades i kategorier och underkategorier.

5.4 Etiska övervägningar

När en undersökning görs inom humanforskning är utgångspunkten att de personer som blir undersökta ska ha förtroende för forskaren och vetenskapen. Hos dem som deltar ska människovärdet och rättigheterna respekteras. Endast om man följer dessa kan förtroendet bevaras. Det är av stor vikt att forskaren sätter sig in i kulturen som ska undersökas och deras historia. (Forskningsetiska Delegationen 2019)

I detta stycke förklaras vad som deltagaren i en forskning har rätt till. Att delta i forskning är frivilligt. Personen ska inte känna sig tvingad till att delta eller ha rädsla för dåliga följder om hen inte deltar. Personen får avbryta när som helst utan att det ska få dåliga följder. Hen behöver inte heller ha någon specifik orsak till avbrytandet. Personen har också rätt till att annullera sitt samtycke till att delta. Information om vad forskningen innehåller, hur personuppgifter behandlas och hur forskningen genomförs ska ges åt deltagaren. (Forskningsetiska Delegationen 2019)

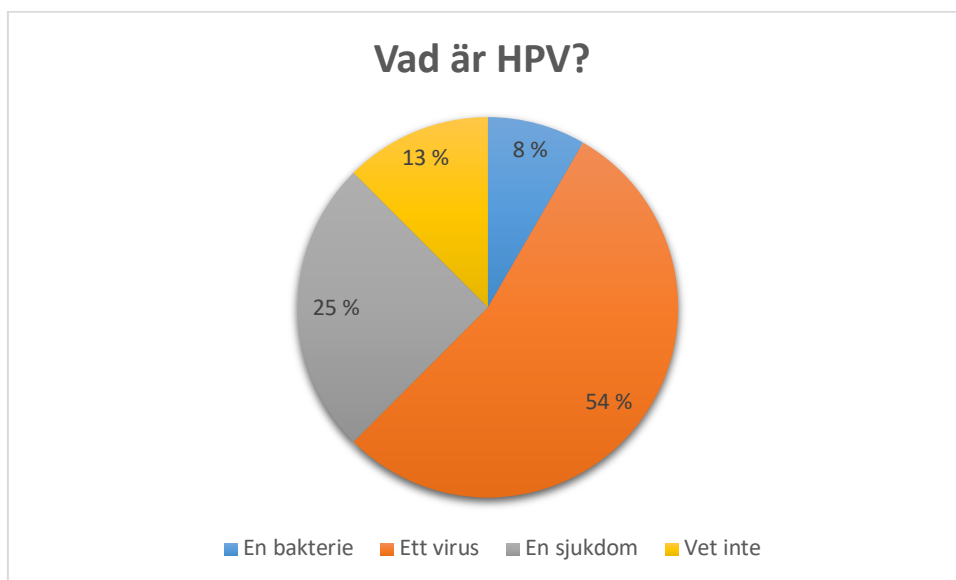
En viktig etisk princip är att skydda deltagaren så inte obehöriga från ta del av uppgifter som gör det möjligt att identifiera vem personen är. Konfidentialitet innebär att människors integritet bevaras och att vissa uppgifter ska hållas privata. Data och personuppgifter ska förvaras på ett säkert sätt så inte obehöriga får tag på det. När data framförs ska det göras på ett sådant sätt att det inte kan kopplas till en enskild person. (Kjellström 2012, 86-87) I början av enkäten fanns ett infobrev där det framförs att det frivilligt att delta och att insamlade materialet behandlas konfidentiellt.

6 Resultat

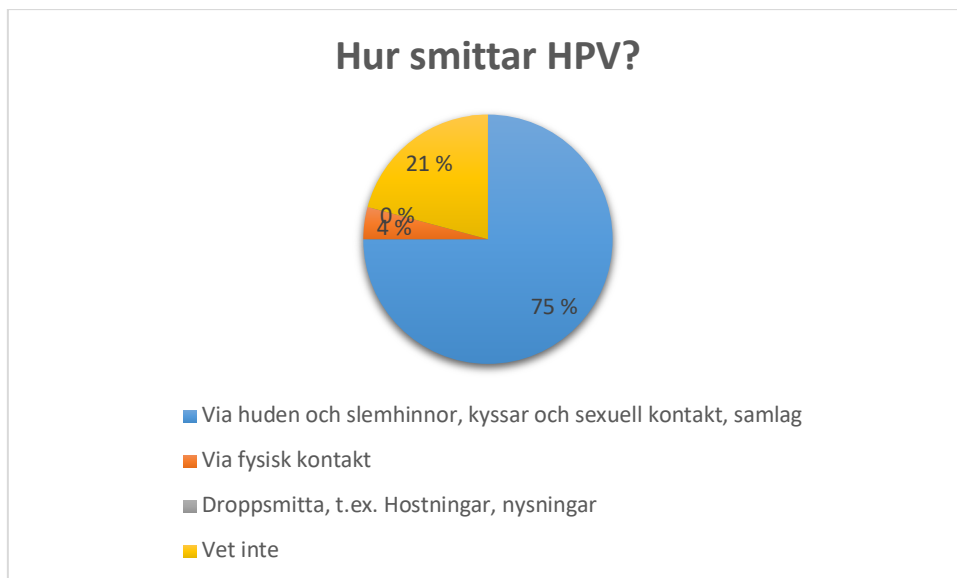
I detta kapitel kommer svaren från enkäten att presenteras. Enkäten skickades ut åt 55 kvinnliga studerande på årskurs 1 och 2 i ett gymnasium. 24 svar kom tillbaka, det vill säga svarsprocenten var 44%. Enkäten består av totalt 19 frågor. Det fanns 9 stycken flervalsfrågor varav 2 där man kunde kryssa i flera val och 10 frågor med öppet svar. Huvudkategorierna innehåller både kvantitativ och kvalitativ data. De slutna frågorna eller påståendena presenteras i diagram. De öppna frågorna presenteras i kategorier som är svärtade och underkategorier som är svärtade och kursiverade.

6.1 Kunskap om HPV

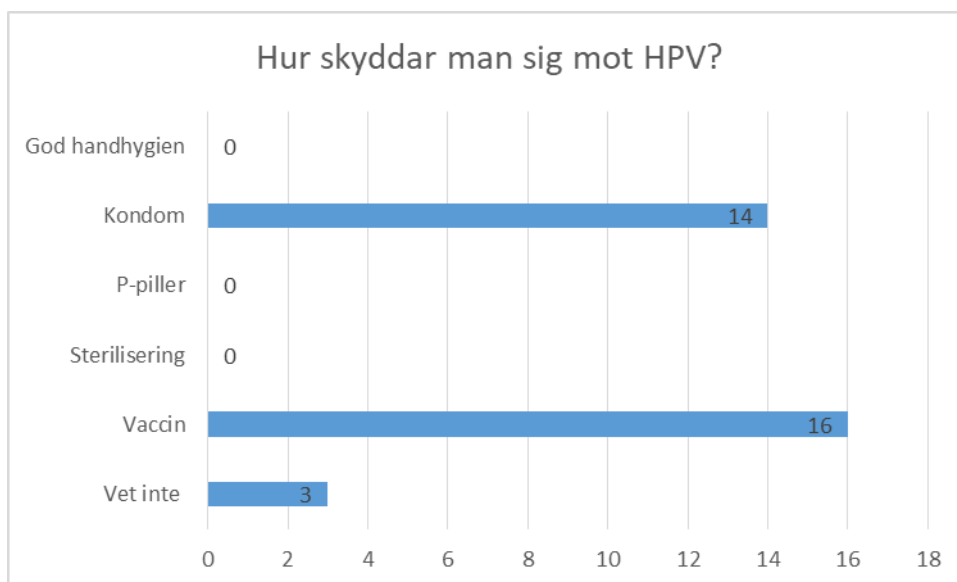
Figur 1. Vad studerandena tror att HPV är. N=24

Den första frågan ställdes för att få svar på om studerandena vet vad HPV är. 8% (2) svarade att det är en bakterie, 54% (13) svarade att det är ett virus, 25% (6) svarade att det är en sjukdom och 13% (3) svarade vet inte. Det var endast lite över hälften (54%) som visste vad HPV är.

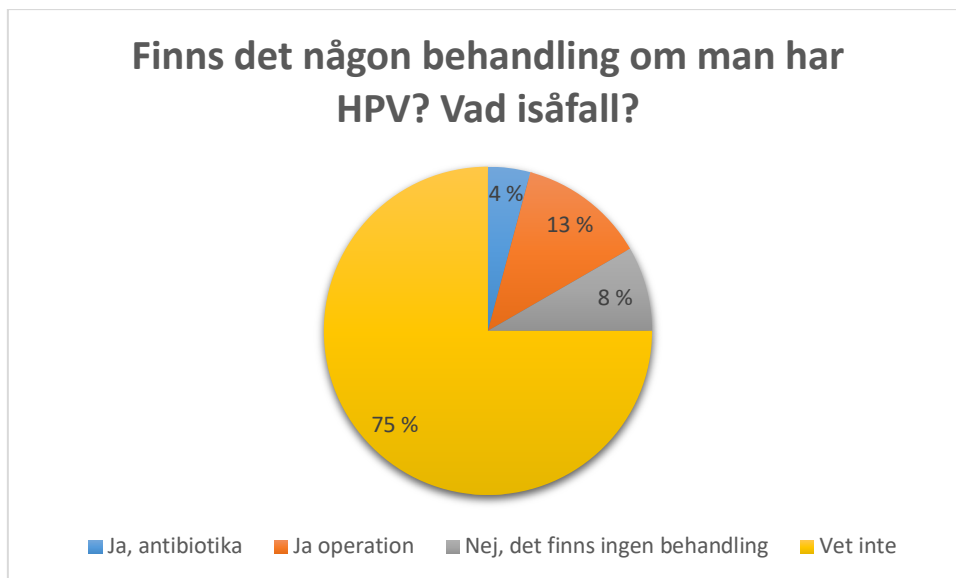
Figur 2. Hur studerandena tror att HPV smittar. N=24

Andra frågan ställdes för att få svar på om de vet hur HPV smittar. 75% (18) svarade via huden och slemhinnor, kyssar och sexuell kontakt, samlag, vilket är det rätta svaret. Av resterande svarade 4% (1) via fysiskt kontakt och 21% (5) svarade vet inte. Ingen svarade att HPV smittar via droppsmitta, t.ex. Hostningar, nysningar.

Figur 3. Hur studerandena tror att man skyddar sig mot HPV. N=24

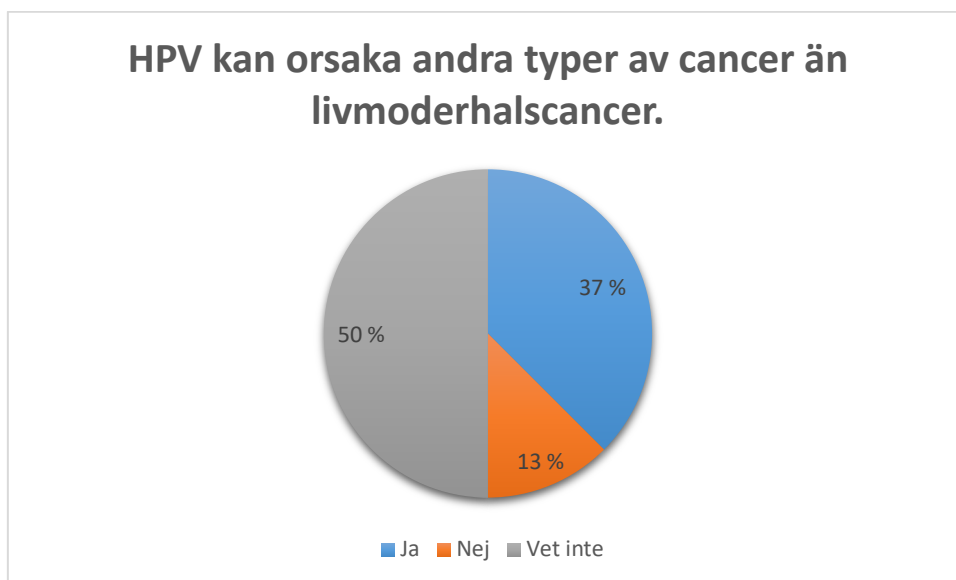
På denna fråga skulle studerandena kryssa i ett eller flera alternativ om hur man skyddar sig mot HPV. Eftersom studerandena kunde kryssa i flera svarsalternativ blev antalet svar fler än deltagare. 14 stycken kryssade i kondom, 16 stycken vaccin och 3 stycken vet inte. Ingen kryssade i svarsalternativen god handhygien, p-piller och sterilisering.

Figur 4. Hur studerandena tror HPV behandlas. N=24

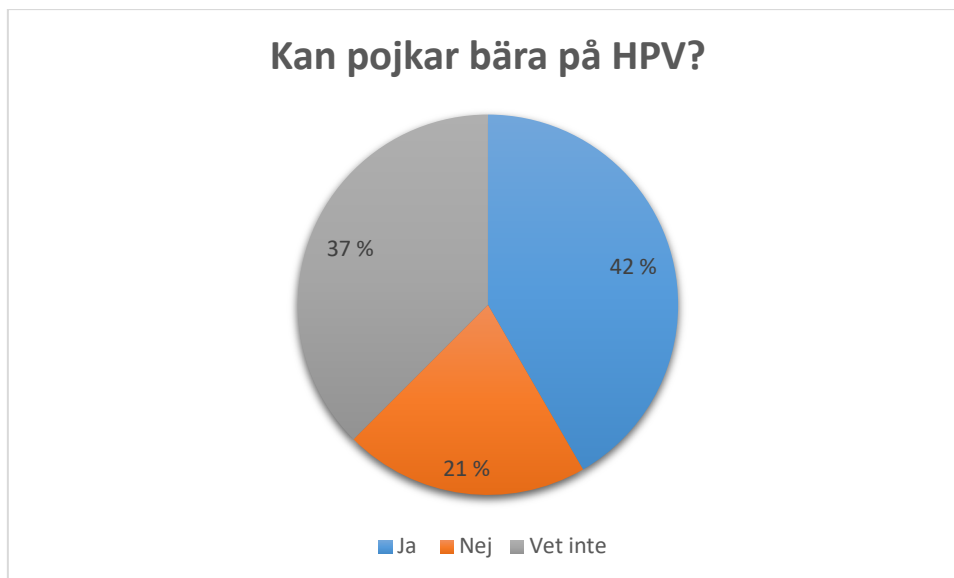
Denna fråga ställdes för att ta reda på om studerandena tror det finns behandling om man har HPV. 4% (1) svarade ja, antibiotika, 13% (3) svarade ja, operation, 8% (2) svarade nej, det finns ingen behandling och 75% (18) vet inte.

Figur 5. Studerandenas svar på om HPV kan orsaka andra typer av cancer än livmoderhalscancer. N=24

Denna fråga ställdes för att få svar på om de unga kvinnorna vet om att HPV kan orsaka andra typer av cancer än endast livmoderhalscancer. 37% (9) svarade ja, 13% (3) svarade nej och 50% (12) svarade vet inte.

Figur 6. Studerandenas svar på om pojkar kan bära på HPV. N=24.

Denna fråga ställdes för att ta reda på om studerandena vet om att pojkar också kan bära på HPV. 42% (10) visste om att pojkar kan bära på HPV. 21% (5) svarade nej och 37% (9) svarade vet inte.

6.2 Kunskap om livmoderhalscancer

I denna huvudkategori presenteras vad studerandena vet om livmoderhalscancer.

De som drabbas av livmoderhalscancer

Studerandena skulle svara på frågan vem som kan drabbas av livmoderhalscancer. Majoriteten svarade kvinnor eller livmoderbärare. Någon svarade att alla kvinnor som inte vaccinerat sig kan drabbas.

”Kvinnor”

”Alla kvinnor”

”Livmodersbärare”

”Vem som helst”

Berätta vad du vet

Studerandena skulle berätta vad de vet om livmoderhalscancer. Ur svaren har kategorierna barnlöshet, cancer och ingen kunskap kunnat urskiljas.

Barnlöshet

En del av studerandena svarade att livmoderhalscancer kan orsaka barnlöshet eller sterilitet.

"Du kan bli steril efter"

"Att det inte alls är något roligt och plågsamt, man kan bli barnlös pga det"

"Man vill it få a, tror ee kan lag a svårt att få barn"

Cancer

Många har tagit fasta på att det är cancer och en del svarade att det är farligt eller inte bra. Någon svarade att det är en cancertyp som man kan få på grund av könssjukdom.

"Livmoderhalsen har drabbats av cancer"

"Vet inte så mycket, en sorts cancer"

"Orsakas av HPV och är vanligt att få då man är 30-40 år. En cancertumör finns i nedre delen av livmoder"

"Cancertyp som man kan få pga könssjukdom"

Ingen kunskap

En del av studerande svarade att de inte vet någonting om livmoderhalscancer. En del svarade att de inte vet men efter nämnt det lilla de vet om livmoderhalscancer.

"Nästan ingenting"

"Inte så mycket"

"Inte mycket alls, att det finns vaccin mot det och det är en vanlig cancer bland kvinnor"

"Ingenting. Fick en gång information om en vaccination men vi fick ingen övrig fakta om vad det innebar, det var liksom föräldrarnas ansvar"

Förebyggande av livmoderhalscancer

Ur svaren har kategorierna vaccin och levnadsvanor kunnat urskiljas. Några svarade ett streck vilket tolkas som att de inte vet. En svarade vet inte och en svarade att det går inte.

Vaccin

Ungefär hälften av studerandena har svarat eller nämnt vaccin (10).

"Ta vaccin"

"Genom att ta vaccin"

"Ta spruta i högstadiet"

"hpv vaccin"

Levnadsvanor

En del tog upp olika levnadsvanor som ska minska risken för att drabbas av livmoderhalscancer. Användningen av kondom tog flera studeranden upp i sina svar.

"Hålla en aktiv, hälsosam livsstil, vaccinera sig och utesluta riskfaktorer"

"Använda kondom och inte röka och såna saker som kan orsaka cancer i allmänhet"

"Vaccin, använda kondom, göra cellprov"

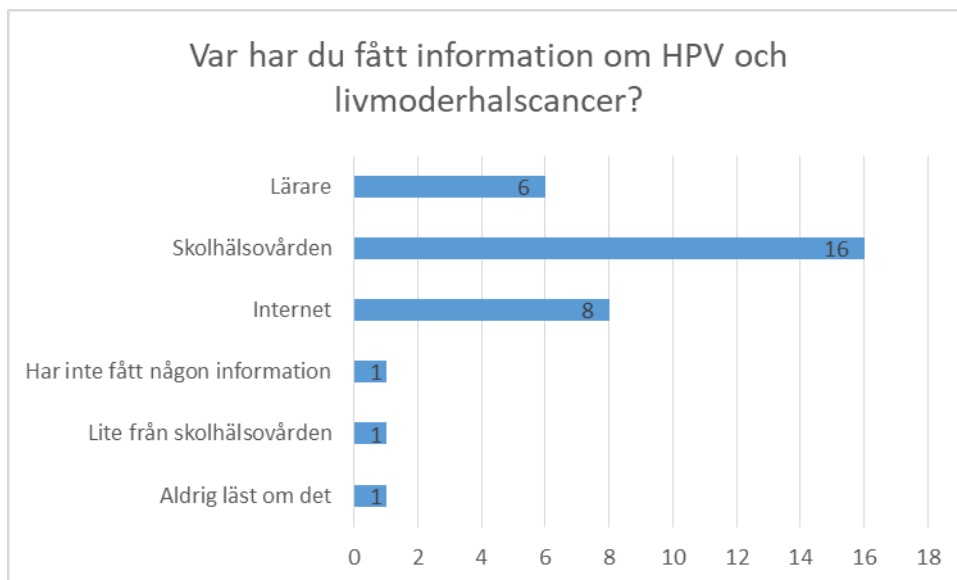
"Undvika cancerframkallande medel, ta vaccin"

"Använda kondom"

"Ha säkert sex"

Information om HPV och livmoderhalscancer

Figur 7. Var studerandena har fått information om HPV och livmoderhalscancer.

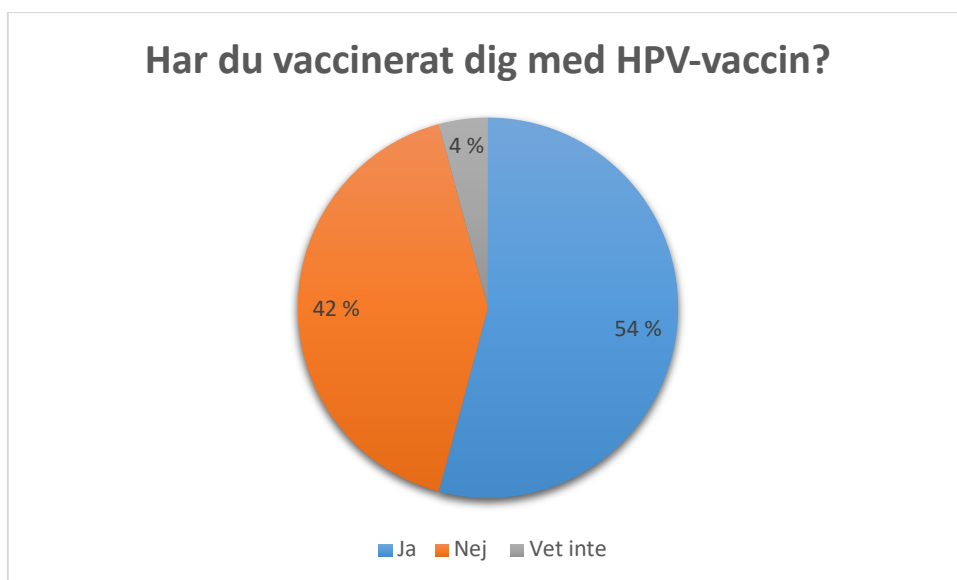

På frågan ovan skulle studerandena kryssa i ett eller flera alternativ. Det gick även att fylla i annat och skriva var de fått information. 6 stycken svarade från lärare, 16 stycken svarade från skolhälsovården och 8 stycken svarade från internet. 3 stycken svarade annat, en svarade att den inte har fått någon information, den andra svarade lite från skolhälsovården och den tredje att den aldrig läst om det.

6.3 Åsikter om HPV-vaccinering

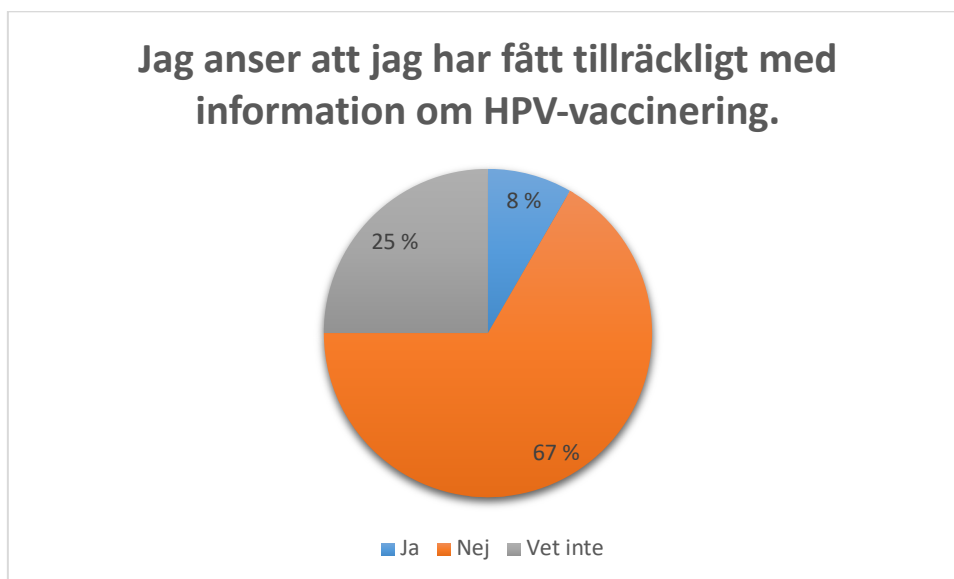
I denna huvudkategori presenteras studerandenas åsikter om HPV-vaccinering och varför de vaccinerat/ inte vaccinerat sig. Även hur stor del som vaccinerat sig visas och om de anser att de fått tillräckligt med information om HPV-vaccinering.

Figur 8. Hur stor del av studerandena som har vaccinerat sig med HPV-vaccin.

Denna fråga ställdes för att se hur många som fått HPV-vaccin. 54% (13) svarade ja, 47% (10) svarade nej och 4% svarade vet inte.

Figur 9. Studerandenas svar på om de fått tillräckligt med information om HPV-vaccinering.

Denna fråga ställdes för att se om de unga kvinnorna anser att de fått tillräckligt med information om HPV-vaccinering. 8% (2) svarade ja, 67% (16) svarade nej och 25% (6) svarade vet inte.

Vad som skulle förbättrats med informationen.

De som svarade nej på den tidigare frågan fick svara på följdfrågan vad som skulle kunnat förbättrats. Det var 63% (10) som svarade på följdfrågan av de som svarade nej. Svaren kunde delas upp i två kategorier, information i skolan och basfakta om allt.

Information i skolan

Majoriteten svarade att information om HPV-vaccinering skulle kunna tas upp mera i skolan och skolhälsovården. Några ansåg att det tas upp för tidigt i skolan och att man borde diskutera det senare i skolan också.

”Jag tycker vi skulle ha pratat mera om det i skolan. Så klart nämndes det och togs upp hos hälsovårdaren och skolan, men personligen tycker jag att vi skulle pratat om det mer.”

”Tycker inte att vi fått någon information i skolan. Det skulle kunna hållas någon föreläsning om det”

”Få mer information i gymnasiet, minns vi fick lite i högstadiet men har glömt i princip allting”

”Man skulle kunna prata om det mer i skolan t.ex. på hälsokunskapen eller vid skolhälsovården”

Basfakta om allt

Några svarade att de gärna skulle ha fått svar på tidigare nämnda frågor. Några svarade att de skulle vilja veta mera om allt.

”Vad det skyddar mot, osv, man fick vaccinet i 6;an när man är ung och inte förstår allt själv”

”Jag skulle gärna ha fått svar på ovan nämnda frågor”

”Allt”

HPV-vaccin skyddar mot

Studerandena fick svara på frågan vad HPV-vaccin skyddar mot. Majoriteten (15) av studerandena svarade livmoderhalscancer eller cancer och några har nämnt HPV eller papillomvirus. Dessa har delats upp i två kategorier, livmoderhalscancer/ cancer och HPV/ papillomvirus. Några (3) svarade vet ej.

Livmoderhalscancer/ cancer

Majoriteten har nämnt livmoderhalscancer eller cancer i sina svar.

” Livmoderhalscancer”

”Att drabbas av cancer”

”Flera cancertyper”

”Minskar risken att drabbas av livmoderhalscancer”

HPV/ papillomvirus

Några har nämnt HPV, papillomvirus eller virus i sina svar.

”hpv viruset och dess följder”

”De värsta typerna av något virus”

”Mot papillomvirus”

”HPV”

Orsak till vaccinering

Studerandena fick svara på frågan varför de vaccinerat sig med HPV-vaccin. 11 stycken svarade på frågan. Ur svaren kunde urskiljas tre kategorier, rekommendationer, undvika HPV eller cancer och oklarhet. Några visste inte varför de tagit vaccinet och några som vaccinerat sig svarade inte på frågan.

Rekommendationer

Ungefär hälften av de som svarade på frågan tog upp att de blivit rekommenderade vaccinet av någon. Några har släkt som drabbats av livmoderhalscancer och därför tagit det.

”För att skolkhälsovården rekommenderade det och mamma var inte emot det, och jag ansåg det kunde komma till nytta”

”Dels för flockimmunitet och för att det rekommenderades!”

”För att mina föräldrar tyckte det”

Undvika HPV eller cancer

Några svarade att de tagit vaccinet för att minska risken av HPV eller cancer. Även någon svarade att det kändes rätt att ta det.

”För att minska risken av HPV”

”För att man kan undvika en cancer”

”Mamma har haft HPV”

Orsak till icke-vaccinering

8 stycken svarade på varför de inte vaccinerat sig med HPV-vaccin. Några av de som inte vaccinerat sig svarade inte på frågan och någon svarade att de inte vet. Svaren kan delas upp i kategorierna biverkningar eller reaktioner och föräldrars påverkan.

Biverkningar eller reaktioner

Några tog upp att de inte vaccinerat sig på grund av biverkningar. En del var rädda för att deras kropp inte skulle klara av det och få någon reaktion.

”Det var så nytt och man visste inte riktigt vilka bieffekterna var. Jag var även inte så insatt i ämnet när det blev aktuellt för då gick jag på sexan tror jag. Sedan har det inte riktigt varit tal om det. ”

”Har många allergier så är kanske inte säkert för mig.”

Föräldrars påverkan

Några har nämnt att föräldrarna inte tyckt att de ska ta vaccinet. En orsak var att vaccinet var relativt nytt. Någon hade i efterhand insett att de gärna hade bestämt mera själv angående vaccinationen.

”Min mamma ville inte det. I efterhand så hade jag gärna velat veta mer om vaccinet och kanske fått välja själv ifall jag ville vaccinera mig eller inte. ”

”Eftersom vaccinet var relativt nytt, tyckte varken mina föräldrar eller jag att jag skulle ta det”

”Mamma ville inte”

Bra med HPV-vaccin

Majoriteten (13) svarade att det skyddar på något vis, antingen mot HPV eller cancer. Resterande svar var varierande och därför delas svaren in i kategorierna skydd mot HPV och cancer och annat. Några (5) svarade att de inte vet. Någon svarade ett streck vilket tolkas som att de inte heller vet.

Skydd mot HPV och cancer

Majoriteten ansåg att vaccinet är bra för att det skyddar eller minskar risken för HPV och/eller cancer.

” Det minskar risken att drabbas av livmoderhalscancer”

” En trygghet att det veta att man inte behöver få livmoderhalscancer”

”Skyddar mot HPV antar ja”

”Man bli immun mot HPV”

Andra faktorer

En svarade att vacciner är bra och att det finns en baktanken bakom HPV-vaccin. En annan nämnde att det är bra med HPV-vaccin för att folk hålls friska. Någon svarade att det är bra att vaccinet är lättillgängligt.

"Vaccin är gjorda för att man ska ta dem, så där finns en bra baktanke kring att ta HPV vaccinet"

"Att folk hålls friska"

"Det är lättillgängligt"

Dåligt med HPV-vaccin

En stor del svarade att de inte vet vad som är dåligt med HPV-vaccin eller att de vet för lite om det. Svaren kunde delas upp i två kategorier, biverkningar och ingenting.

Biverkningar

Många tog upp biverkningar, stor del svarade eventuella biverkningar medan någon ansåg att det finns biverkningar med det.

"Det kan finnas biverkningar"

"Man kanske kan få någon sorts biverkning"

"Vaccin kan ge biverkningar"

"Många fick bieffekter då vår åldersgrupp fick ta det"

Ingenting

Några svarade att de anser att inget är dåligt med HPV-vaccin.

"Har inte hört om biverkningar men annars inget"

"Inget"

"Vet ingenting"

7 Metoddiskussion

Syftet med den här studien var att ta reda på vilken kunskap unga kvinnor har om HPV och livmoderhalscancer och deras åsikter om HPV-vaccinering. Härnäst presenteras en metoddiskussion.

Eftersom det var unga kvinnor kunskap och åsikter skribenten ville undersöka passade det bra att undersöka de kvinnliga studerandena i en gymnasieskola. För att få in så mycket information som möjligt av många på kort tid valdes enkät som datainsamlingsmetod. För att få längre och utförligare svar hade man kunnat välja intervju. Ändå valdes enkät eftersom man genom intervju inte hade hunnit intervjua och analysera lika många.

Till en början hade skribenten tänkt dela ut en pappersenkät. Skribenten skulle ha åkt till gymnasiet själv och informerat om studien och delat ut den i klass. Detta för att de skulle kunnat ställa frågor direkt till skribenten och svarsprocenten skulle varit hög. På grund av covid-19 stängdes skolorna och distansundervisning påbörjades. Datainsamlingen kunde inte utföras som tänkt och därför ändrades datainsamlingsmetoden till en webbenkät. Ett online formulär skickades till rektorn som i sin tur vidarebefordrade det till studerandena.

Svarsprocenten på enkäten var 44%. En påminnelse om enkäten kunde ha skickats ut för att höja på svarsprocenten. Skribenten hade förväntningar på längre svar på de öppna frågorna i enkäten och hade tänkt att det skulle vara mera text att analysera. De flesta svarade med en mening eller endast några ord. Skribenten skulle velat hitta mera artiklar om liknande undersökningar att jämföra resultatet med.

Validitet fungerar som ett mätinstrument som avser om undersökningen mäter det den är meningen att mäta. (Gunnarsson & Billhult 2012, 152) Skribenten anser att deltagarna i undersökningen passar in på examensarbetets syfte och att enkätfrågorna har svarat på syftet och frågeställningarna. Skribenten vet inte om frågorna tolkats olika av deltagarna och om de verkligen tagit sig tiden till att svara så utförligt som möjligt.

Reliabilitet fungerar också som ett mätinstrument. Om ett instrument ger samma svar vid varje mätning är reliabiliteten hög. (Gunnarsson & Billhult 2012, 153) En pilot studie gjordes för att se om svaren tolkas rätt, en fråga togs bort för den ansågs upprepas i en annan fråga. Eftersom undersökningen var frivillig att fylla i hoppas skribenten att studerandena som svarat på studien svarat ärligt på frågorna och uppgett allt de vet och tycker. Eftersom deltagarantalet är litet och ingen kontrollstudie kunnat göras sänks studiens reliabilitet.

8 Resultatdiskussion

Skribenten har valt att diskutera resultatet utifrån frågeställningarna. Resultatet kommer speglas mot bakgrunden och den teoretiska vårdteorin.

8.1 Vilken kunskap har unga kvinnor om HPV ?

Skribentens första frågeställning var att ta reda på vilken kunskap unga kvinnor har om HPV och livmoderhalscancer. Genom frågorna i enkäten fick skribenten in svar på studerandenas kunskap.

Kunskapen om HPV överlag är liten bland deltagarna. Ungefär hälften av studerandena vet att HPV är ett virus, att det kan orsaka andra typer av cancer än livmoderhalscancer och att pojkar också kan bära på HPV. På frågan *"Finns det någon behandling om man har HPV? Vad isåfall?"* hade endast 8% svarat rätt; nej, det finns ingen behandling. I (Grandahl et al., 2017) studie kommer det fram att kunskapen om HPV bland gymnasieelever i Sverige år 2014 också är låg överlag.

Kunskapen om hur HPV smittar och hur man skyddar sig mot HPV har de flesta studerandena bra kunskap om. 75% visste att HPV smittar via huden och slemhinnor, kyssar och sexuell kontakt, samlag. På frågan hur man skyddar sig mot HPV har de flesta kryssat i vaccin eller kondom eller båda två, medan det fanns några som inte visste. Vaccin är det effektivaste sättet att skydda sig mot HPV men även användning av kondom skyddar trots att det inte är lika säkert. Användningen av kondom uppskattas förhindra smitta med ungefär 70%. (Thl 2019) Eftersom de flesta vet hur HPV smittar är det märkligt att många inte förstår att pojkar också kan bära på HPV.

8.2 Vilken kunskap har unga kvinnor om livmoderhalscancer?

Nästan alla av studerandena visste vem som kan drabbas av livmoderhalscancer. Någon hade svarat att alla kvinnor som inte vaccinerat sig kan drabbas, vilket stämmer men även de som vaccinerat sig kan drabbas trots att risken är mycket mindre.

Studerandena skulle berätta vad de vet om livmoderhalscancer. Studerandena hade tagit fasta på att livmoderhalscancer kan orsaka barnlöshet. Cancer togs upp i många av svaren. Ungefär 1/3 hade svarat att de inte vet någonting eller mycket lite. De flesta svaren var

ganska korta trots att det stod att de skulle berätta. Baserat på detta kan man anta att kunskapen om livmoderhalscancer är bristfällig.

Studerandena skulle svara på frågan *”Hur kan man förebygga risken att drabbas av livmoderhalscancer?”*. Ungefär hälften hade nämnt vaccin. En del hade tagit upp olika levnadsvanor som kan minska på risken att drabbas av livmoderhalscancer. Bland annat att hålla en aktiv hälsosam livsstil, vaccinera sig, använda kondom och inte röka. Både att vaccinera sig och olika levnadsvanor studerandena räknat upp kan kopplas till Orems definition av egenvård: *”aktiviteter som individer initierar och utför i syfte att upprätthålla liv, hälsa och välbefinnande”*. Förebyggandet av livmoderhalscancer handlar alltså om egenvård. Något som en människa medvetet och målinriktat väljer att göra, t.ex. undersöka sina bröst för att tidigt upptäcka förändringar. (Wiklund Gustin & Lindwall, 2012, 168) Endast en hade svarat göra cellprov. Orsaken till detta kan vara att studerandena inte tänker på det ännu eftersom det inte påverkar de flesta av dem ännu. I Finland skickas kallelse till screening för att förebygga livmoderhalscancer till kvinnor från 30 års ålder. (Finlands cancerregister 2018) En del av studerandena visste inte hur man kan förebygga livmoderhalscancer.

Studerandena skulle kryssa i varifrån de fått information om HPV och livmoderhalscancer. Mest information hade de fått från skolhälsovården, men också från internet och lärare. Några hade inte fått information eller läst om det. Informationen de fått verkar inte vara så stor baserat på resultaten från frågorna ovan.

8.3 Vad har unga kvinnor för åsikt om HPV-vaccinering?

54% av studerandena hade fått HPV-vaccinet. Varför är täckningen så låg?

Studerandena skulle svara på om de anser de fått tillräckligt med information om HPV-vaccinering. 67% svarade nej. De som svarade nej på tidigare frågan fick svara på följdfrågan vad som skulle kunnat förbättrats med informationen. I Finland ges information om HPV-vaccinering på sjätte klass. Flickan får då ett brev som går igenom med henne och information om vad HPV-vaccinet är. Information om HPV-vaccineringen går igenom igen i högstadiet om flickan inte tagit vaccinet. (Thl u.å.) Studerandena har svarat mera information om det i skolan och basfakta om allt på frågan vad som skulle kunnat förbättrats. Mera information skulle kanske behövas ges i skolan och tas upp igen i högre klass eftersom man är ung när man får informationen första gången.

Med HPV-vaccin förebyggs förstadier till cancer i livmoderhalsen, slidan och de yttre könsorganen, därför också cancer. Vaccinet förebygger också mot andra cancerformer som papillomvirus orsakar. (Thl 2019) Majoriteten av studerandena har nämnt livmoderhalscancer eller cancer i sina svar på frågan *"Vad skyddar HPV-vaccin mot?"*. Några har nämnt HPV eller papillomvirus. Studerandena har bra koll på vad HPV-vaccinet skyddar mot, det var endast 3 stycken som inte visste.

Orsaken till att studerande vaccinerat sig var att de blivit rekommenderade det av någon eller för att undvika HPV och cancer. Det är av stor vikt att all vårdpersonal är utbildad och rekommenderar HPV-vaccin som prevention mot cancer. (Beavers och Ramondetta, 2019) Enligt Orem är det sjukskötarens (i detta fall) hälsovårdarens roll att stödja människor att bibehålla sin hälsa, det vill säga främja och stödja människan att ta hand om sig själv och sina närstående på bästa sätt. (Wiklund, Gustin & Lindwall, 2012, 176-177) En del av studerandena har nämnt att de blivit rekommenderade vaccinet från skolhälsovården vilket är vårdarens uppgift. HPV-vaccinet rekommenderas av hälsovårdare för att det främjar hälsan.

Orsaken till att studerande inte vaccinerat sig var för att de var rädda för biverkningar eller reaktioner eller så hade föräldrarna påverkat beslutet. Vaccinationstäckningen skulle kanske kunna ökas om det gavs mera information, både åt föräldrarna och barnen, om hur noggrant vaccinet är undersökt. I Norge har en undersökning om sambandet mellan HPV-vaccination och CFS/ME gjorts och där kom de fram till att det fanns ingen indikation för att ha större risk att drabbas om man fått HPV-vaccinet. I Finland gjordes en undersökning om sambandet mellan HPV2 och 38 sjukdomar och där kom man fram till att HPV2-vaccination inte orsakar högre risk för någon av sjukdomarna. (Skufca et al. 2018) Många andra undersökningar om HPV-vaccin och biverkningar har också blivit gjorda.

Studerandena skulle svara på vad de anser är bra och dåligt med HPV-vaccin. Det de ansåg var bra var att det skyddar mot HPV och cancer och andra faktorer. Andra faktorer de nämnt var att folk hålls friska och att det finns en baktanke med vaccin. Det de ansåg var dåligt var att man kan få biverkningar. Någon nämnde att många hade fått biverkningar då deras årsgrupp fick ta det. Några hade nämnt att inget var dåligt med det.

9 Slutsats

Skribenten hoppas med denna studie förmedla vilken kunskap unga kvinnor har om HPV och livmoderhalscancer och deras åsikter om HPV-vaccinering. På grund av det låga deltagarantalet går det inte att dra några större slutsatser om unga kvinnors kunskap om HPV och livmoderhalscancer och om deras åsikter om HPV-vaccinering.

Kunskapen om HPV och livmoderhalscancer var bristfällig bland studerandena som deltog i studien. Deras åsikter om HPV-vaccinering var varierande. I (Grandahl et al., 2017) studie var kunskapen om HPV och HPV-vaccination låg överlag bland deltagarna. De skriver att det finns ett klart behov av mera undervisning inom detta område, speciellt om sambandet mellan HPV infektion och cancer. De skriver också att i tidigare studier har undervisning visats ha positiv effekt på ungas medvetenhet och åsikter och även på vaccinationsstatus. Om undervisning i detta ämne skulle ökas, skulle kanske åsikter om HPV-vaccineringen ändras och vaccinationstäckningen öka.

Resultatet och tidigare forskning får skribenten att undra över frågor som: Kanske det skulle behöva ges mera information om HPV och livmoderhalscancer och HPV-vaccinering hos skolhälsovården? Kanske det borde införas mera undervisning om HPV och livmoderhalscancer och HPV-vaccinering i skolan?

Fortsatta studier skulle kunna göras på till exempel alla unga kvinnor i Österbotten. Då skulle man få en bättre bild av de ungas kunskaper om HPV och livmoderhalscancer och genom det kunna förbättra bristerna.

10 Källförteckning

Billhult A., 2017. Bortfallsanalys och beskrivande statistik. I: Henricson, M., red. *Vetenskaplig teori och metod. Lund: Studentlitteratur AB, s. 267.*

Billhult A., 2017. Enkäter. I: Henricson, M., red. *Vetenskaplig teori och metod. Lund: Studentlitteratur AB, s. 121, 122 & 127.*

Billhult, A. & Gunnarsson, R. 2012. Enkäter. I: Henricson, M., red. *Vetenskaplig teori och metod. Lund: Studentlitteratur AB, s.139, 142, 144-145.*

Cancerfonden, 2020. *Livmoderhalscancer.*

<https://www.cancerfonden.se/om-cancer/cancersjukdomar/livmoderhalscancer> [Hämtat: 7.4.2020]

Danielson, E., 2012. Kvalitativ innehållsanalys. I: Henricson, M., red. *Vetenskaplig teori och metod. Lund: Studentlitteratur AB, s.335- 336.*

Dr. Rosemary N. Beavers & Dr. Lois Ramondetta, 4/2019. Human Papillomavirus Vaccine & Cancer Prevention: What you can do to prevent your patients! *Journal of Continuing Education Topics & Issues, s. 40.*

Feiring, B., Laake, I., Bakken., I.J., Greve-Isdahl, M., Wyller, V.B., Håberg, S.E., Magnus, P., Trogstad, L., 2017. HPV vaccination and risk of chronic fatigue syndrome/myalgic encephalomyelitis: A nationwide register-based study from Norway. *Vaccine* 35, s. 4203-4212

Finlands cancerregister, 2018. *Bra att veta om screening av livmoderhalscancer.*

<https://syoparekisteri.fi/assets/files/2018/11/Bra-att-veta-on-screening-av-livmoderhalscancer.pdf> [Hämtat: 29.12.2019]

Forskningsetiska delegationen, 2019. *Etiska principer för humanforskning och etikprövning inom humanvetenskap i Finland.*

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarviointin_ohje_2019.pdf [Hämtat 15.4.2020]

Grandahl, M., Larsson, M., Dalianis, T., Stenhammar, C., Tydén, T., Westerling, R., Nevéus, T., 2017. Catch-up HPV vaccination status of adolescents in relation to socioeconomic factors, individual beliefs and sexual behavior. *PLOS ONE*, 12(11), s. 1-16.

Gunnarsson, R. & Billhult, A., 2012. Mätinstrument och diagnostiska test. I: Henricson, M., red. *Vetenskaplig teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB, s. 152-153.

Henricson, M. & Billhult, A. 2012. Kvalitativ design. I: Henricson, M., red. *Vetenskaplig teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB, s. 135.

Henricson, M. (red), 2017, *Vetenskaplig teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB, s. 267.

Hälsobyn, 2017. *Humant papillomvirus – HPV*.

[https://www.terveyskyla.fi/naistalo/sv/gynekologisk-halsa/cellförändringar-i-livmoderhalsen/humant-papillomvirus---hpv](https://www.terveyskyla.fi/naistalo/sv/gynekologisk-halsa/cellforändringar-i-livmoderhalsen/humant-papillomvirus---hpv) [Hämtat: 29.12.2019]

Hälsobyn, 2018. *Anatomi och fysiologi*.

<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/sv/reproduktiv-halsa/fertilitet/anatomi-och-fysiologi> [Hämtat: 29.10.2019]

Kaikki syövästä. *Kohdunkaulan syöpä* [Online]

<https://www.kaikkisyovasta.fi/tietoa-syovasta/syopataudit/kohdunkaulan-syopa/> [Hämtat: 29.10.2019]

Kirjoittajat ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2019. *Tulisiko poikien HPV-rokotusten olla osa kansallista rokotushjelmaa?*[Online]

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137477/THL_RAP_2_2019_HPV_poijat%20luppuraportti_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y [Hämtat: 28.10.2019]

Kjellström, S., 2012. Forskningsetik. I: Henricson, M., red. *Vetenskaplig teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB, s.86-87.

Lehtinen, M., Nieminen, P. & Paavonen, J., 2018. HPV-rokotuksen vaikuttavuus

Suomessa. *Lääketieteellinen Aikauskirja Duodemic*, 134(12): 1281 -8.

<https://www.duodecimlehti.fi/lehti/2018/12/duo14395?keyword=hpv%20rokotus> [Hämtat: 28.1.2020]

Lääkeinfo, 2019. *Cervarix injektionsvätska, suspension*.

https://laakeinfo.fi/Medicine.aspx?m=6102&i=GLAXOSMITHKLINE_CERVARIX&l=sy [Hämtat: 29.12.2019]

- Makkonen, P., Heinävaara, S., Sarkeala, T., Anttila, A. 2017. Impact of organized and opportunistic Pap testing on the risk of cervical cancer in young women – A case-control study from Finland. *Gynecologic Oncology* 147, s. 601-606.
- Nieminen, P., Jakobsson, M., Pakarinen, P., Mäenpää, P & Auvinen, E. 2019. Papilloomavirusinfektiot. I: Tapanainen J., Heikinheimo O., Mäkitallio K, red. 2019. *Naistentaudit ja synnytykset. Helsinki: Kustannus OY Duodecim, s. 240, 241.*
- Remes, M., Cirka 70 procent av tonårsflickorna har fått HPV vaccin – sämst är täckningen i Österbotten. *Svenska yle. 21.10.2019* [Online]
<https://svenska.yle.fi/artikel/2019/10/21/cirka-70-procent-av-tonarsflickorna-har-fatt-hpv-vaccin-samst-ar-tackningen-i> [Hämtat: 29.10.2019]
- Ringborg, U., Dalianis, T. & Henriksson, R., 2010. *Onkologi*. Stockholm: Liber
- Skufca, J., Ollgren, J., Artama, M., Ruokokoski, E., Nohynek, H., Palmu, A.A., 2018. The association of adverse events with bivalent human papilloma virus vaccination: A nationwide register-based cohort study in Finland. *Vaccine* 36, s. 5926-5933.
- THL, 2019. Hpv-infektion. [Online]
<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar/sjukdomar-och-mikrober/virussjukdomar/hpv-infektion> [Hämtat: 28.10.2019]
- THL, u.å. HPV-rokote – Suojaa syöpää vastaan.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131466/THL_TiedajaToimi_HPV_rokote_11112016_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y [Hämtat: 7.4.2020]
- THL, 2019. Livmoderhalscancer. [Online].
<https://thl.fi/sv/web/vaccinationer/vaccin/vaccin-mot-humant-papillomvirus-hpv-/livmoderhalscancer> [Hämtat: 4.12.2019]
- THL, 2019. Vaccin mot humant papillomvirus (HPV). [Online]
<https://thl.fi/sv/web/vaccinationer/vaccin/vaccin-mot-humant-papillomvirus-hpv-#Vem%20far> [Hämtat: 28.10.2019]
- Wiklund Gustin, L. & Lindwall, L., 2012. *Omvårdnadsteorier i klinisk praxis. Stockholm: Natur & Kultur, s. 168, 170-173, 175-177.*

11 Bilagor

Bilaga 1

Hej!

Jag heter Elida Nyman och studerar tredje året till sjukskötare på Yrkeshögskolan Novia i Vasa. Jag skriver mitt examensarbete om unga kvinnors kunskap om HPV (Humant Papillomvirus) och livmoderhalscancer och deras åsikter om HPV-vaccinering. Undersökningen kommer göras på kvinnorna på årskurs 1 och 2 i Gymnasiet. Studien görs för att kartlägga hur mycket kunskap unga kvinnor har om hpv och livmoderhalscancer och deras åsikter om hpv-vaccinering. Det tar ca 15 minuter att fylla i enkäten. Det är frivilligt att delta. Insamlade materialet behandlas konfidentiellt, det vill säga man är anonym och inga namnuppgifter kommer fram. Skolan är också anonym. Om eventuella frågor uppkommer kan ni kontakta mig.

Examensarbetet kommer att publiceras på www.theseus.fi när det är klart.

Elida Nyman

elidanyman@edu.novia.fi

+358503024705

Bilaga 2

2020-04-17

Enkät om kunskap om HPV och livmoderhalscancer och åsikter om HPV-vaccinering

Enkät om kunskap om HPV och livmoderhalscancer och åsikter om HPV-vaccinering

Jag heter Elida Nyman och studerar tredje året till sjukskötare vid yrkeshögskolan Novia i Vasa. Syftet med mitt examensarbete är att ta reda på unga kvinnors kunskap om HPV (Humant Papillomvirus) och livmoderhalscancer och deras åsikter om HPV-vaccinering. Undersökningen kommer göras på kvinnorna på årskurs 1 och 2 i Gymnasiet. För att kunna göra detta behöver jag hjälp av dig. Det tar ca 15 minuter att fylla i enkäten. Det är frivilligt att fylla i enkäten. Genom att svara på enkäten ger du ditt samtycke till att svaren får användas i min undersökning. Insamlade materialet behandlas konfidentiellt, det vill säga du är anonym och inga namnuppgifter kommer fram. Allt material förstörs efter det använts. Om eventuella frågor uppkommer kan ni kontakta mig.

Examensarbetet kommer att publiceras på www.theseus.fi när det är klart.

Elida Nyman
elidanyman@edu.novia.fi
+358503024705

*Obligatorisk

1. Vad är HPV? *

Markera endast en oval.

- ☐ En bakterie
- ☐ Ett virus
- ☐ En sjukdom
- ☐ Vet inte

2020-04-17

Enkät om kunskap om HPV och livmoderhalscancer och åsikter om HPV-vaccinering

2. Hur smittar HPV? *

Markera endast en oval.

- ☐ Via huden och slemhinnor, kyssar och sexuell kontakt, samlag
- ☐ Via fysisk kontakt
- ☐ Droppsmitta, t.ex. hostningar, nysningar
- ☐ Vet inte

3. Hur skyddar man sig mot HPV? *

Markera alla som gäller.

- ☐ God handhygien
- ☐ Kondom
- ☐ P-piller
- ☐ Sterilisering
- ☐ Vaccin
- ☐ Vet inte

Övrigt: ☐ _____

4. Finns det någon behandling om man har HPV? Vad isåfall? *

Markera endast en oval.

- ☐ Ja, antibiotika
- ☐ Ja, operation
- ☐ Nej, det finns ingen behandling
- ☐ Vet inte

5. HPV kan orsaka andra typer av cancer än endast livmoderhalscancer. *

Markera endast en oval.

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

2020-04-17

Enkät om kunskap om HPV och livmoderhalscancer och åsikter om HPV-vaccinering

6. Kan pojkar bära på HPV? *

Markera endast en oval.

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Vet inte

7. Vem kan drabbas av livmoderhalscancer? *

---

8. Vad vet du om livmoderhalscancer, berätta. *

---

9. Hur kan man förebygga risken att drabbas av livmoderhalscancer? *

2020-04-17

Enkät om kunskap om HPV och livmoderhalscancer och åsikter om HPV-vaccinering

10. Var har du fått information om HPV och livmoderhalscancer? *

Markera alla som gäller.

- ☐ Lärare
☐ Skolhälsovården
☐ Internet

Övrigt: ☐ _____

11. Har du vaccinerat dig med HPV-vaccin? *

Markera endast en oval.

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Vet inte

12. Vad skyddar HPV-vaccin mot? *

_____

13. Jag anser att jag har fått tillräckligt med information om HPV-vaccinering. *

Markera endast en oval.

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Vet inte

14. Om svaret var nej, vad skulle kunnat förbättrats?

_____
_____
_____
_____

2020-04-17

Enkät om kunskap om HPV och livmoderhalscancer och åsikter om HPV-vaccinering

15. Varför vaccinerade du dig med HPV-vaccinet?

---

16. Varför vaccinerade du inte dig med HPV-vaccinet?

---

17. Vad anser du är bra med HPV-vaccin? *

---

18. Vad anser du är dåligt med HPV-vaccin? *

2020-04-17

Enkät om kunskap om HPV och livmoderhalscancer och åsikter om HPV-vaccinering

19. Eventuella andra kommentarer om HPV-vaccin.

Det här innehållet har varken skapats eller godkänts av Google.

Google Formulär